תרשת אחרי מדת (תשי"ב) פרק י"ח

א. טעם איסור העריות
קרא רמב"ן ו' ד"ה אל כל שאר בשרו לא תקרבו עד "יש בענין סוד ולאלן אחל מן "והנה העריות מכלל החקים".

1. מהי דעת הרמב"ם במורה (המובאת ברמב"ן) ודעת הראב"ע על אסור עריות?
2. מה הן טענות הרמב"ן נגדם?

ב. באר את הבטויים הללו המובאים

ברש"י ד' ד"ה ואת חקותי תשמורו	"שיצר הרע מטיב עליהם"
" " " ללכת בהם	"אל תפטור מתוכם".

ג. ח. אשר יעשה אותם האדם.
הפרא קמ"ג: היה ר' ירמיהו אומר: מניין אתה אומר אפילו נכרי ועושה את התורה הרי הוא ככהן גדול? ת"ל: אשר יעשה אותם האדם. וכן הוא אומר (ישעיה כ"ו) פתחו שערים ויבוא... "כהנים לויים ישראל" לא נאמר אלא ויבוא גוי צדיק שומר אמונים; וכן הוא אומר: זה השער לה' ... "כהנים לויים ישראל" לא נאמר אלא: צדיקים יבואו בו; וכן הוא אומר: רננו ... כהנים לויים ישראל לא נאמר אלא: רננו צדיקים בה', וכן הוא אומר(תהלים ק"ה): הטיבה ה'... לכהנים לויים וישראל לא נאמר אלא "הטיבה ה' לטובים" - הא' אפילו נכרי ועושה את התורה הרי הוא ככהן גדול.

מה הראז הלטוני שמסייע לחז"ל לפרש את המלה "אדם" כאן באופן אחר מאשר בכמה מקומות אחרים (ויקרא יג' ב', במדבר י"ט יז' וכדומה)?

ד. ד. וחי בהם.
איתא בגמ' יומא פ"ה: וחי בהם תניא אמניין לפקוח נפש שדוחה את השבת, אפי' ר' יהודה אמר שמואל: דכתיב ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם "וחי בהם" - ולא שימות בהם.

וכן ברמב"ם הלכות שבת פרק ב' הלכה ג.....: ואסור להתמהמה בחלול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר... וחי בהם, ולא שימות בהם. הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם, אלא רחמים וחסד ושלום בעולם. ואלה האפיקורסים האומרים שזה חלול שבת ואסור, עליהם הכתוב אומר (יחזקאל כ' כב'): וגם אני נתתי לכם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

ר' יוסף אלבו בספר העקרים מאמר ד' פרק ח: ... ולפי זה הדרך יתאמת כי כלל יעודי התורה הגשמיים אינם נאמרים על היחיד רק על הכלל... ואולם עיקר השכר האישי הפרטי לכל איש ואיש בפני עצמו לא נזכר בתורה בפירוש, לא חרוחני ולא הגשמי אלא במקומות מעטים, והאחד מהם מה שנזכר בפרשת אחרי מות שאמר "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכו'" וזה בלי ספק אע"פ שהיא אזהרה לכלל האומה, גם היא אזהרה ליחיד שלא ילך בחקות העכו'ם ונאמר "ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" וזה בלי ספק ידבר על השכר הרוחני הפרטי לכל אחד ואחד ע"ז הדרך, כי הוא היה מזהירם שישמרו חקיו ומשפטיו אע"פ שיהיה בהם טרח יותר מבשמירת חקי מצרים וארץ כנען, ואע"פ שבשמירת חוקיהם היו מצליחים כללי האומות ההן, מכל מקום לא היה מגיע בהם אל היחיד עיקר שלמותו שהיא החיים הנצחיים לנפש, כמו שיגיע במשפטי הש"ם ית' וזהו שאמר "ושמרתם את חקותי וכו'" כלומר שמרו אותם אף אם יש טרח בשמירתם שיש להם יתרון ומעלה על זולתם, כי החקים הללו הם מועילים אל היחיד להביאו לחיי העוה"ב וזהו "וחי בהם". ... ומקומו הוא מוכרח שעל חיי הנפש ידבר, כי איך יאמר "אשר יעשה.. וחי בהם", כלומר שבשמירת התורה יחיה האדם יותר מבשמירת חקי שאר האומות ע"א. והרי זה דבר נגלה הכזב, כי לא יחיה שומר התורה חיים גשמיים יותר ארוכים מזולתה, אבל אין ספק שעל חיי הנפש ידבר, לא על חיי הגוף.

ועיין מדרש אונקלוס, רש"י ד"ה וחי בהם; ראב"ע ד ד"ה ושמרתם את חקותי; רשב"ם ד"ה וחי בהם, רמב"ן ד"ה את משפטי תעשו.

1. חלק את כל הנ"ל לקבוצות והסבר מה ביניהם. ונמק את דעותיהם!
2. במה שונה דעת הרמב"ן מדעת כלם? (תשרה: לשם עיון יסודי בדברי הרמב"ן האלה חלק את דבריו לפסקאות).